

De Woutertje Pieterse Prijs bekroont de mooiste boeken die het afgelopen jaar zijn verschenen. Voor 2024 zijn er zes boeken genomineerd.

Om leraren te inspireren aan de slag te gaan met actuele én goede kinder- en jeugdboeken, bieden wij lestips bij de genomineerde boeken aan. Dit jaar zijn er lestips vanaf groep 3 van het basisonderwijs tot en met de onderbouw van het voortgezet onderwijs.

LESTIPS

VOOR GROEP 5 EN 6 VAN HET BASISONDERWIJS

Deze lessuggesties richten zich op het boek *Een slijmzoen voor je oma* van Matthijs Meeuwse & Paco Vink (Uitgeverij Querido), een informatieboek dat geschikt is voor kinderen vanaf 9 jaar.

Thema's in dit boek

- bijzondere zeedieren
- eigenaardigheden
- verhalende non-fictie

Uit het juryrapport

'Een slijmzoen voor je oma neemt de lezer mee naar de donkerste diepte van de zee en laat die kennismaken met zeedieren waar je zelden over hoort. De prachtige prenten laten je verwonderen en smaken naar meer. Na lezing heb je er gegarandeerd een nieuw lievelingsdier bij!'

Een slijmzoen voor je oma

Een informatieboek over *De tofste zeedieren die niemand kent*. Dit is dan ook de ondertitel van het boek. Zo leer je 36 bijzondere dieren kennen met allemaal hun eigenaardigheden: een pistoolgarnaal als schrik van het rif, een samengedrukte zeeslang die wel een half jaar kan wachten op een slokje zoet water of een lamantijn die zijn scheten gebruikt om te stijgen en te dalen in het water. De titel komt van de oeroma van de gewervelde dieren: de slijmprik, die iedereen verstikt met haar slijm. Het zijn verhalen over bijzondere dieren, waarbij elk hoofdstuk ook een leuk weetje bevat waarin het dier of een begrip in een breder kader wordt geplaatst.

EIGENGEREID

PRATEN EN ZOEKEN (IN DUO'S)

BEGRIJPEN

Voorlezen (p. 8-9)

Deel de inhoudsopgave (p. 7) uit en laat iedereen de dieren aankruisen die ze al kennen. Lees daarna 'Even vooraf' voor en laat de voorkant van het boek zien.

Dialogo (p. 66-69)

Deel het hoofdstuk 'De spons' uit. Laat 2 leerlingen deze dialoog tussen spons en koraal voorlezen. Koraal heeft veel tekst, dus kies hier een goede lezer voor. Of lees zelf de tekst van koraal voor terwijl de leerlingen de tekst van spons hardop lezen.

Plant of dier?

Vraag na het voorlezen waar dit stukje over gaat. Waarom willen spons en koraal gaan staken?

Zoek de verschillen (in duo's)

Laat de leerlingen in duo's verschillen en overeenkomsten tussen planten en koralen/sponzen opschrijven die genoemd worden in de tekst. Laat ieder duo daarna iets noemen en maak hiermee een inventarisatie op het bord, zoals:

planten

wieren
bewegen niet
geen skelet
geen maag
geen ogen
geen armen
geen neus en oren
geen hart / nieren
halen voedsel uit
zonlicht

koralen/sponzen

dieren
bewegen niet
hebben een skelet
hebben een maag
geen ogen
geen armen
geen neus en oren
geen hart / nieren
halen voedsel uit
vissen

ACHTERGRONDINFO

Werken aan het vergroten van verhaalbepig en literaire competentie

Verhalende informatieboeken

Als informatieboeken op een verhalende manier zijn geschreven, wordt er een beroep gedaan op de literaire competentie van leerlingen. Verhalende informatieboeken stimuleren het kritisch leren kijken naar de wereld om hen heen, de zogenaamde reflectieve dimensie (Walta, 2020). Verhalende informatieboeken vervullen als het ware een brugfunctie tussen fictie en non-fictie: ze prikkelen de nieuwsgierigheid van de lezer en kunnen daardoor prima ingezet worden om de leesmotivatie te vergroten.

Rijke teksten

Het gebruik van rijke teksten vormt de basis van goed taal- en leesonderwijs. Rijke teksten zijn geen gortdroge schoolteksten, maar interessante authentieke teksten die vanuit een verhaalstructuur de lezer weten te boeien, zoals *Een slijmzoen voor je oma*. Je kunt de effectiviteit van het leesonderwijs vergroten door juist dit soort boeken in te zetten bij het thematisch werken, de zaakvakken en/of het begrijpend lezen.

EIGENAARDIG

INFORMATIE OVERDRAGEN (IN DUO'S)

PRESENTEREN

Voorlezen (p. 46-49)

Vraag over welk dier (uit de inhoudsopgave) de titel van het boek zou kunnen gaan. Lees vervolgens het verhaal 'De slijmprik' voor en laat de illustratie zien.

Keuze voor een dier

Laat alle leerlingen 5 dieren van de inhoudsopgave opschrijven waar ze nieuwsgierig naar zijn geworden en waar ze meer over willen weten. Stel op basis hiervan duo's samen. Laat elk duo het verhaal van hun gekozen dier lezen. Daarna mogen ze gaan bedenken hoe ze de eigenaardigheid van dit dier willen presenteren aan de klas.

Presentatie voorbereiden

Elk duo mag een eigen werkvorm bedenken om hun dier te presenteren: een quiz, korte pitch, dialoog opvoeren, naspelen, tekening maken, leuk weetje noemen, 'wie van de drie' vragen stellen, filmpje tonen of een eigen werkvorm bedenken. Als ze willen mogen ze ook meer informatie zoeken over hun dier.

Presenteren

Laat elk duo hun dier op eigen wijze presenteren. Doe bijvoorbeeld 5 presentaties op een dag en zorg voor gevarieerde werkvormen per keer.

EIGENNAAM

IETS NIEUWS BEDENKEN (INDIVIDUEEL)

CREËREN

Voorlezen (p. 55-57)

Noem de titel van het hoofdstuk: 'Plankton'. Merk op dat dit het enige dier is zonder lidwoord. Vraag je hardop denkend af hoe dit zou komen? Lees dan het hoofdstuk voor.

Verbeelden

Laat na het voorlezen de afbeelding zien op p. 54-55. Deel grote vellen zwart papier uit en kleurkrijt/waskrijt/pastelkrijt. Laat leerlingen een planktondiertje heel groot natekenen of hun eigen planktondiertje bedenken.

Eigenschap

De leerlingen verzinnen welke eigenschappen hun planktondiertje heeft. Waaraan kun je dat zien in de tekening?

Eigenaam

Op basis van de eigenschappen en de uiterlijke kenmerken op de tekening bedenken de leerlingen een passende naam voor hun planktondiertje. Net als de poetsvis die poetst, de pistoolgarnaal die schiet met belletjes en de klapmuts die zijn kop kan opblazen als een ballon. Laat de leerlingen deze eigenaam (groot) op de tekening schrijven.

Tentoonstelling

Richt de klas in als een tentoonstelling en hang alle tekeningen op. Hou een echte vernissage (feestelijke opening van een tentoonstelling) en nodig de rest van de school en/of de ouders uit.

MEER LEZEN?

Meer verhalen over dieren

- *Vandaag houd ik mijn spreekbeurt over de anaconda* (2022) van Bibi Dumon Tak & Annemarie van Haeringen, Uitgeverij Querido.
Winnaar Woutertje Pieterse Prijs 2023.
- *Bijzondere beesten en doodgewone dieren* (2022) van Bibi Dumon Tak & Fleur van der Weel, Uitgeverij Querido.
- *Wolvenhart en andere waargebeurde dierenverhalen* (2022) van Annemarie van den Brink, Suzanne Wouda & Marieke Nelissen. Uitgeverij Ploegsma.
- *De boom die een wereld was* (2024) van Yorick Goldewijk & Jeska Verstegen, Uitgeverij Ploegsma.

Bronnen

- Koeven, Erna van & Smits, Anneke (2020). *Rijke taal. Taaldidactiek voor het basisonderwijs*. Amsterdam: Boom.
- Walta, Jos (2020). *Open Boek. Handboek leesbevordering*. Eindhoven: Boekenberg Uitgeverij.
- In de serie *Kwestie van lezen* van Stichting Lezen:
 - *Leesmotivatie in het onderwijs* (nr. 17)
 - *Effectief onderwijs in begrijpend lezen* (nr. 19)

Colofon

Deze lestips zijn ontwikkeld door Loes Reichenfeld (LEES met LOES) - www.leesmetloes.nl in opdracht van de Stichting Woutertje Pieterse Prijs.

Scan onderstaande QR-code voor lessuggesties bij de andere genomineerde boeken:

De lestips worden aangeboden dankzij de steun van de Brook Foundation en De Versterking.